

APPLICATION OF MODERN APPROACHES FOR TRAINING OF STUDENTS

TATIANA BOTKOVA

STUDENT OF SPECIALTY "SOCIAL ACTIVITIES"
AT KONSTANTIN PRESLEVSKY – UNIVERSITY OF SHUMEN

BULGARIA

ABSTRACT: SOCIAL WORK IS AIMED AT HELPING PEOPLE THEY RECEIVE APPROPRIATE SOCIAL SERVICES AND SOCIAL BENEFITS TO PROVIDING ADVICE AND PROTECTION TO SUPPORTING COMMUNITIES AND GROUPS TO PROVIDE SOCIAL SERVICES OR IMPROVE EXISTING ONES. RELATED TO SOLVING SOCIAL PROBLEMS AND CONFLICTS ON A PERSONAL LEVEL AND REALIZE THE CHANGE REPRESENTS A BETTER MUTUAL ADAPTATION IN PERSONAL AND SOCIAL. PERSONAL CHANGE IS RELATED TO INCREASING THE AUTONOMY OF THE INDIVIDUAL AND SOCIAL CHANGE TO THE ORGANIZATION AND ADAPT THE AVAILABLE RESOURCES TO IMPROVE THE LIVING CONDITIONS OF THE INDIVIDUAL. IT IS ASSOCIATED MORE WITH FACILITATING SOCIAL INTERACTIONS, INCREASE CAPACITY FOR SOCIAL FUNCTIONING (ADAPTATION AND INTEGRATION).

KEY WORDS: SOCIAL WORK, SOCIAL SERVICES, SOCIAL WELFARE, INTEGRATION, LIVING CONDITIONS, ADAPTATION, INTEGRATION

Социалната работа е професионална дейност. Тя е форма на професионално насочване, консултиране и решаване на социални проблеми на индивида така че ток да повиши индивидуалната си сигурност. Социалната работа е насочена към подпомагането на хората те да получат подходящи социални услуги и социални помощи, към даването на съвет и закрила, към подпомагането на общности и групи да се предоставят социални услуги или да се подобрят съществуващите такива. Социалната работа е обвързана към многобройните усложнения между хората и обкръжаващата ги среда. Свързана е с решаването на социални проблеми и конфликти на личностно ниво и реализиране на промяна представляваща по добра взаимна адаптация в личностен и социален план. Личностната промяна е свързана с повишаване автономията на индивида, а социалната промяна с организиране и пригаждане на наличните ресурси за подобряване на условията на живот на индивида. Тя е свързана още с улесняване на социалните взаимодействия, повишаване на способността за социално функциониране (адаптация и интеграция).

Социалната промяна представлява осигуряване на спазване на правата на индивида.

Социалната работа като професионална дейност има три виждания:

1. Рефлексивно-терапевтичен (в скандинавските страни). Според него социалната работа е форма на социална интервенция, насърчаваща социалните институции да отговорят на социалните нужди на хората за да облекчат реализацията на способностите и уменията им. Тя помага на хората индивидуално или по групи да упражняват необходимия контрол над собствения си живот, като стимулират възможността им да правят лично избор и да предприемат дейности за самореализация.

2. Индивидуално (реформаторско). То е за грижовната социална работа, насочена към индивиди търсещи по добър социален живот. Индивида се подпомага за да се приспособи към живота и осъществи вътрешни промени за по добра реализация в социален план. Целта на социалната работа е да накара индивида да разбере проблемите си, да се подготви да посрещне социалните си нужди и да се адаптира успешно към съществуващия социален ред.
3. Радикално виждане. Последователите му се стремят както към базисни промени в конкретното общество така и към личностни такива. Те възлагат на индивида силни политически функции. Според тях трябва да се ограничи възлагания социален и личностен контрол върху клиентите.

Социалната работа трябва да действа професионално за да преодолее несправедливостите, да се бори успешно със социалните институции провеждащи политика на управляващите. Надделява реформаторското виждане.

Международното определение за социална работа е професия която съдейства за социална промяна, решаване проблеми в човешките отношения, овластяване (даване на свобода и право на избор) и освобождаване на хората за подобряване на благосъстоянието им.

Използвайки теориите за човешкото поведение и социалните системи тя се намесва в случаите когато хората взаимодействат с обкръжаващата ги среда.

Посредничество основна функция на социалната работа.

Социалната работа обслужва индивида и обществото, като ги улеснява при тяхното взаимодействие. Фундаментални за социалната работа са принципите за човешките права и социална справедливост.

Социалната работа в развитите европейски страни представлява предоставяне на социални помощи и персонални социални услуги, свързани с нуждите на клиентите и доходите им. Социалната работа е входна врата към обществено финансирана грижа и социални плащания. Тя съчетава индивидуалната отговорност на гражданите с рационализма на държавата като оценява необходимостта и пренасочва тези от тях, които не отговарят на критериите за достъп към закупуване на услугите, справяне без тях или търсене на помощ в семейството.

В **Европейските** страни практиката на социалната работа е в границите на работа с хора в криза, такива, които са загубили контрол над собствения си живот. В този смисъл социалната работа е намеса в трудни ситуации, за които рядко има очевидни решения, като се работи в рамките на силно ограничени ресурси.

Социалната работа се явява представител на клиентите пред държавата и институциите и в същото време представлява самата държава и се намесва в живота на хората дори и те да не желаят това.

Конфигурации на проблеми. Типични проблеми на социалната работа.

- психологически проблеми: наркомания, справяне с всекидневни дейности, проблеми между родители и деца, семейни взаимоотношения, домашно и сексуално насилие, финансови проблеми (жилище, доходи, разходи);
- здравни проблеми;
- проблеми със социални институции;

- безработица.

Има и различия между Европейските страни във функцията на законово детерминираната за всяка страна социална работа. От това произтичат приликите и разликите. Сходните проблеми в различните страни се решават по различен начин според социалната защита.

Анализът на практическите модели в Европейските страни показва следните изводи:

- социалната работа в Европа е утвърдена професия, която бързо се развива и е свързана с директно предоставяне на услугите;
- социалната работа се ангажира с проблемите на безработицата, беззащитността и липсата на доходи;
- решаването на проблемите е национално типично, дори и проблемите да са сходни. Проблемите имат комплексен характер, което налага да се поддържа широк кръг от потребности, което от своя страна е свързано с финанси. Клиентите получават конкретна помощ според потребностите си. Тя им се предоставя в определен срок за достижими цели, а процеса на предоставяне е максимално прозрачен;
- социалната работа има интегративен характер. Тя насърчава икономическата самостоятелност, стимулира индивидуалната отговорност за преодоляване на затрудненията, защитава групи от населението попаднали в ситуация на бедност, изолация, дискриминация, насилие.

Подобряване качеството на социалните услуги.

Трябва да има ограничена практика на индивидуалния план. Социалната работа да има срок на действие, целите и да са ясни и достижими за кратък период. Услугите да покриват стандартите за качество, да понижават разходите чрез делегиране на задължения при предоставяне на социалните услуги.

В България социалната работа е призната в Закона за социално подпомагане: социалната работа е професионална дейност за подобряване на взаимната адаптация на подпомаганите лица, семейства и групи и средата, в която те живеят. Тя е комплекс от подпомагащи дейности насочени към постигане на подобаващо, достойнство и отговорност у хората на основата на индивидуални особености, междуличностни отношения и ресурси на общността. Стимулира възможностите за адаптация (индивидуален реформаторски модел). Социалната работа трябва да помага за приспособяването към живота. Тя има социално контролна роля. Нагласата е много прагматична предоставяне на информация за ресурси и възможности. Позициите и са силно институционални, върху социалната работа има контрол от стандарти (политически и социални).

Основни характеристики на социалната работа:

1. това е професионална дейност;
2. социалната работа е дейност на обществото, тя е нормативно определена от държавата;
3. тя е комплексна интегративна дейност:необходимата помощ е сложна, зависи от много фактори и е комплекс от помощ, услуги и посредничество;

4. тя е помагача дейност и вид сътрудничество: помощта е доброволно право на съответния клиент, като се зачита неговото достойнство.

Предметът на социалната работа е създаване на нематериални потребителски стойности под формата на услуги, които са част от групата на социалните услуги и са насочени към подкрепата и възпроизводството на хората като индивиди и групи. Следователно социалната работа включва в своя обхват освен основните идеи, принципи, методи и др., така и основните елементи на тези дейности - управление, организация, материални и финансови средства, персонал, резултати, външни и вътрешни връзки, чрез които се обективизират тези дейности.

По - главните цели при осъществяване на социалната работа са:

- Постигане на бързо и адекватно подпомагане или обслужване на нуждаещите се лица, семейства, домакинства, социални групи;
- Изравняване с европейските стандарти и критерии при осъществяване на социалната работа като се имат предвид нашите национални традиции и опит;
- Постигане на оптимална координация и съгласуване на социалната работа по видове, форми, йерархични равнища;
- Усъвършенстване взаимодействието (общуването, диалога) на социалния работник с клиента (групата) в посока на хуманизъм, демократичност и спазване на етиката.

Постигането на тези цели изисква да се изпълняват редица конкретни финансово, кадрово и организационно обезпечени **задачи** като:

- Изясняване на социално – икономическата обстановка в страната и по региони, и насочване към евентуалните източници на ресурси за социална работа;
- Регулярна изследователска, възпитателна и обучаваща дейност по отделните видове, форми и равнища на социалната работа;
- Усъвършенстване и актуализиране на законовата и подзаконовата база на социалната работа;
- Увеличаване дела на неправителствения, частния и религиозния сектор в областта на социалната работа;
- Усъвършенстване на организацията и технологията на социалната работа;
- Повишаване равнището на професионалната квалификация (знания, умения, опит) на социалните работници и помагачите лица.

По своята същност социалната работа представлява съвкупност от благотворителни дейности (работи) с обекти отделни лица, семейства и групи, които не са в състояние сами да задоволяват основните си жизнени потребности като: храна, подслон, топливо, здраве и минимално участие в обществения живот. Към тези групи от населението спадат:

- ❖ лицата с ниски доходи, които би трябвало да бъдат подпомагани парично, натурално или в осъществяването на преходоносна дейност, като някои категории

майки (многодетни, самотни, войнишки), войнишки съпруги, инвалиди в трудоспособна и нетрудоспособна възраст, стари хора.

- ❖ деца над 18г. с временни и трайни увреждания на психическото и физическото здраве - присъединяването ни към европейските стандарти изисква да се съблюдават правата на такива лица по отношение на възможностите за тяхното професионално ориентиране, образование и подготовка. Трябва да се има предвид и създаването на подходящи условия за живот (битуване) за тези от тях, които са настанени в социални заведения, като би трябвало да се разчита не само на средствата отделяни от държавата (които са твърде ограничени), а и на средствата, получавани от неправителствени, частни и религиозни организации, отделни фирми и спонсори.
- ❖ деца с проблеми, към които се числят: сираци и деца, изоставени от родителите си ; деца чиито родители са болни или излежават присъди; деца от социално слаби семейства, както и деца на родители с увреждания, алкохолици, наркомани и др.; деца с девиантно поведение. Тук спадат и немалкият брой безпризорни деца, чиято численост бележи “бум” през последните няколко години, поради масовото обедняване на населението и изпадане на голяма част от тях под социалния и жизнен минимум. По понятни причини голяма част от тях са от циганското население.
- ❖ децата изобщо - Българското общество все още не е възприело модерната идея, че детето е самостоятелна ценност със собствени интереси и права, и трябва да бъде защитавано и закриляно именно като такова. Ивайло Кусев защитава тезата, че е необходимо на детето като силно уязвимо, развиващо се и зависимо човешко същество да се предоставят заместващи грижи, когато то е лишено от грижите на своите родители; и допълващи грижи, когато са възникнали определени затруднения в семейството. Специализираните грижи към децата включват: консултации, семейна помощ, действие за отнемане на родителските права, създаване на условия за осиновяване, за подобряване на възпитанието на децата в семейната среда и др.
- ❖ безработни лица, които са обект на мерки както за поддържане на определено равнище на жизнения стандарт след временна загуба на работа, така и за стимулирането към активно търсене на работа. Наред с това са необходими мерки за подпомагане на лицата, които са в неравностойно положение на пазара на труда (инвалиди, възрастни и др.).
- ❖ алкохолиците, чиито проблеми са комплексни и са обект на внимание както на здравните работници, така и на психолози и социални работници. Проблемите свързани с алкохолизма и алкохолиците, са твърде сложни поради обстоятелството, че не всички, които употребяват спиртни напитки, стават зависими от алкохола и не всички, които злоупотребяват с алкохолни напитки получават телесни и психически разстройства. Въпросът се концентрира около “разумната” употреба на алкохол. В публикации на Световната здравна организация от 1987г. се отбелязва, че “може да се счита като общоприето, че консумацията на 80грама абсолютен алкохол дневно е увреждащо количество”.
- ❖ наркоманите - Проблемът за ограничаване и преодоляване на наркоманията се отличава със своята многостранност и сложност. В света и у нас се наблюдава тенденция към увеличаване броя на наркоманите. Последниците са общоизвестни –

деградация и унищожаване на личността, риск за много други заболявания и анти социални постъпки.

- ❖ лицата, освобождавани от местата за лишаване от свобода - Основната цел на социалната работа в случая е оказването на подкрепа на бившите затворници чрез осигуряване на работа. В съответствие с придобитите равнища и вид на квалификация и преквалификация още в затвора те се насочват към определена заетост. По този начин се търси тяхната реинтеграция в обществото.

Социалната работа цели овластяване на хората в криза и риск, активизирането им, научаването им за ефективна дейност и общуване в конкретна социална среда и обкръжение. В други случаи, социалната работа цели подтискане и пренасочване на външните заплахи и негативни сили, или тяхната собствена промяна - за да спре радикално негативното им действие. Става дума за социални промени, които предизвиква социалната работа - в интимните референтни групи (семейство, приятели, интимни партньори), в деловите референтни групи на личността (колеги, съседни, възпитатели, контролиращи го служители и специалисти).

Може да се обобщи: социалната работа е система от действия и мероприятия, насочени към облекчаване на проблемите на лица в нужда или смекчаване на различни пазарни рискове.

REFERENCES:

1. **Kusev, I., 1998:** Кусев, И., Основи на социалната работа, София, 1998
2. **Todorova, E., 1999:** Тодорова, Е., Реалната помощ, Варна, 1999
3. **Shulman, L., 1994:** Шулман, Л., Изкуството да се подпомагат индивиди, семейства и групи, София, 1994
4. **Petrova-Dimitrova, N., 2001:** Петрова – Димитрова, Н., Основи и методи на социалната работа, София, 2001